

Návštěva u spisovatelů

V prosinci, kdy je nevlídné počasí, mnoho památek otevřeno nemívá. Vypravme se proto na pochod někam, kde nás uvítají i v zimě, což však neznamená, že nabízený výlet nemůžeme podniknout též v jinou roční dobu. Na toulky krajinou je léto jistě vhodnější, ale uvidíte, že i zimní procházka má svůj půvab. Jako výchozí bod nám po-

na Králově stoličce (2,3 km). Králova stolička bývala v 18. století rozsáhlou lovnou oborou o obvodu dlouhém 18 km. Patřila k největším v Čechách. Dnes se označení váže pouze na nepatrně ploché návrší. Altán na přehledné mýtině je vybudovaný v místě dřívějšího klasicky situovaného centrálního posedu na průsečku šesti přímých cest.

foto: Čornej

Dům Karla Čapka ve Strži

slouží obec Voznice ležící jihojihozápadně od Prahy, kam se dopravíme nejlépe ze Smíchova nebo z Lahovic autobusem linky č. 317. Voznice byla založena v 18. století. Měla se jmenovat Jindřichovice po knížeti Jindřichu Františkovi z Mansfeldu, ale nakonec se vžil název odvozený od činnosti provozované na živé obchodní zemské stezce v sousedství. Při vjezdu do obce spatříme vpravo před hrází Velkého rybníka sochu sv. Jana Nepomuckého. Pochází z doby kolem roku 1723. Z autobusu vystoupíme na návsi a vykoučme ve směru příjezdu po žluté turistické značce. Mineme restauraci U Formana a rybník Komoru. Za obecním úřadem odbočíme vlevo, podjedeme Strakonickou silnicí a ihned za podchodem se dáme vpravo na polní cestu. Vede souběžně s rychlostní komunikací, ale brzy nás přivede do lesa. V něm kráčíme příjemnou pěšinou, seznámíme se s malinkým Horním rybníkem, jedním ze tří Tušimských lesních rybníků, a zastavíme se až u altánu

zůstatku brány a zdi obory. Tady si trasu zkrátíme. Žlutá značka sice míří rovně, ale my uhneme vlevo podél zbytku zdi do řídkého stromoví. Cesta záhy ústí u rodinné zástavby, jíž projdeme, a na asfaltové silnici, kde znovu objevíme žlutou značku, se dáme vlevo k železniční trati. Za ní nás vítá cedule s nápisem Stará Huť, vstoupíme do obce a staneme na křižovatce silnic a u turistického rozcestníku (2,2 km). Huť vznikla ve druhé polovině 17. století v souvislosti s těžbou a zpracováním železné rudy v Brdech. Po založení hutě v Obecnici dostala přízvisko Stará. Huťské železářny byly v provozu do roku 1926, kdy byly pro malou výtečnost zrušeny. Od rozcestníku se vydáme po modré značce ulicí Karla Čapka, kterou pochodujeme napříč obcí, za níž se postupně stočíme k dalšímu rozcestníku, tentokrát u rybníka Strž (1,5 km). Se zelenou značkou jdeme po jeho břehu k památníku Karla Čapka (0,5 km). U něho je také občerstvení. Památník byl zřízen

v roce 1961 v empírové vile, v níž měl Karel Čapek se svou manželkou Olgou Scheinovou v letech 1935 – 1938 letní byt. Dům byl původně správní budovou hutských železáren. Spisovatel Karel Čapek se ve Strži věnoval zahradnictví a světlo světa zde spatřila například jeho slavná díla Bílá nemoc a Matka. Památník je otevřen celoročně, vstupné činí 30 Kč. Po prohlídce, která s výkladem a promítáním filmu trvá hodinu, se s památníkem rozloučíme. Nyní máme namířeno do Dobříše. Abychom však do ní nemuseli šlapat po silnici, a navíc zpět stejnou cestou přes Starou Huť, vydáme se od památníku vlevo drážice se břehu rybníka. Opustíme tudíž zelenou značku a skrze staré jabloně s nízkou rostoucími větvemi a skrze několik keřů se prodereme na pole nad rybníkem. Zdoláváme nejhorší, byť jen 60 metrový, úsek výletu. Krajem pole potom již kráčíme lehčeji po vyšlapané stezce. K rybníku nescházíme. Tímto způsobem přijdeme k domkům části Staré Hutě, kde se říká na Malé Straně (1 km). Mezi domky sejdem uličkou na místní křižovatku, z níž je vidět komín s čapím hnízdem. Z křižovatky pokračujeme ulicí Pod Chotěbuš, která nás zavede do podchodu pod Strakonickou silnicí. Na její druhé straně se nám naskytá pohled na Huťský rybník (0,4 km). Je napájen vodami Chotěbušského potoka. V travnaté louce rozprostírající se před námi si vyhlédneme vyšlapanou pěšinku vinoucí se k ovocnému sadu. Tak snadno dosáhneme rybníčního břehu, jímž postupujeme těsně nad vodní hladinou, která se z otevřené krajiny zužuje obloukem vlevo mezi lesní porost. Stezka se dotkne několika menších skalních útvarů a my společně s ní nepozorovaně pronikneme do anglického parku dobříšského zámku. Park byl vybudován v romantickém duchu po roce 1800 na místě bažantnice. Údolí potoka bylo dotvořeno umělými jeskyněmi a Čertovým mostem. Některé stromy jsou označeny cedulkou s druhovým názvem dřeviny. Na konci rybníka přejdeme kamenný můstek a po druhém břehu se ubíráme vpravo, a to až ke dřevěnému plotu. Brankou v něm (pokud by byla náhodou zavřená, vystoupáme nepatrný vršek a kolem hospodářských objektů objdeme park ke hlavnímu vchodu), vcházíme zadem do obehnaného zámeckého areálu (1,6 km). Zlehka zdoláme mírné převýšení, přičemž

se u cesty střetneme s drobnou zahradní architekturou. Anglický park se s přibývajícím metry citlivě mění ve francouzskou zahradu, jež začíná rosariem u domku zahradníka. Terasami členěnou francouzskou zahradou nejdříve půjdeme vlevo k fontáně Héliových koní. Za ní je horní terasa uzavřená zdobenou stěnou rokokové oranžerie se sochou Apollona. Průhledem přes celou zahradu vidíme jižní křídlo zámku. Vpravo od zámku se tyčí vyšší budova, které jsme si již určitě všimli pohledem od Huťského rybníka od protilehlé straně. Objekt připomínající sýpku stojí v místě, kde v první polovině 14. století byl Janem Lucemburským postaven kamenný královský hrad Vargač coby sídlo úřadu královského lovcího a správní sídlo. Hrad přesto velkého významu nedosáhl a po výstavbě nového zámku byl v 18. století skutečně na sýpku přestavěn. Od fontány Héliových koní přejdeme vzorně upravenou zahradu k zámku. Mezi zámeckými budovami si všimneme empírovství váz, soch nebo sousoší s tématy z antické mytologie. Většina z nich je dílem I. F. Platzera. Za východem ze zahrady na její levé straně se dáme vpravo po kamenné dlažbě na zámecké nádvoří se sochou delfína. Rokokový zámek vznikl v letech 1745 – 1765 na místě starší stavby. Současně s ním byla komponována i zahrada. Zámek doznal úprav v roce 1879. V roce 1942 si jej za své sídlo vybral říšský protektor. Po druhé světové válce byl zámek zestátněn. Využívalo ho ministerstvo kultury, potažmo Svaz československých spisovatelů, jemuž svého času předsedal Jan Drda, který také na zámku dlouhá léta žil a napsal tu několik svých děl. V roce 1998 byl zámek vrácen české větvi starobylého italsko-rakouského šlechtického rodu Colloredo-Mansfeldů, který historicky

ky majetek na Dobříši získal v roce 1627. Dnes zámek slouží i jako hotel, restaurace či muzeum, v němž je kromě jiného zajímavá výstava motocyklů. Veřejnosti přístupné interiéry můžeme zhlédnout za úhradu vstupenky v hodnotě 90/50 Kč. Zámek je otevřen celoročně. Po prohlídce trávající něco přes hodinku jej opustíme hlavním vchodem, čímž se ocitneme v osmitisícovém městě Dobříš (0,5 km). Dobříš je připomínána počátkem 14. století jako nepřítis významná trhová osada v podhradí Vargače. Později zpusla. V 16. století vznikla nová ves se středem na nynějším Mírovém náměstí. Teprve koncem 17. století, když se Dobříš stala centrem rozlehlého panství, počal její větší rozvoj, jemuž logicky dopomohla těžba rudy v okolí. Díky lesnaté krajině a značnému počtu rybníků se Dobříš proslavila chovem bažantů a ryb. Z modernější a současné doby je

foto: Čornej

Zámek Dobříš a bývalý hrad Vargač

město známo výrobou rukavic s tradicí od roku 1865. Za silnicí před průčelím zámku nás na náměstí Svobody upoutá stavba lorentánského kostela Nejsvětější Trojice z roku 1797. Od kostela projdeme vlevo Pražskou ulicí na Mírové náměstí. Naši pozornosti přitom neuniknou historické barokní a empírové měšťanské domy (0,5 km). Na náměstí pak vyhledáme zastávku autobusu, kde si počkáme na příslušný spoj k domovu. Cesta je lehká a celkem měří cca 10,5 km.

Pavel Čornej

Balzám
KŘÍŽOVKA O CENY

Baví se dvě sousedky: „Tak si představ, že našeho Jeníka nevzaly na gymnázium. Vyčetli mu, že nezna nějakého Komenského!“ „No to je hrůza, bez známostí se už dneska člověk (viz tajenka).“

Křížovku poskytlo Vydavatelství Balzám

Pomůcka:	Papoušek	1. DÍL TAJENKY	Palivo	Solmizační slabika	Velký tác	Pohlaví	Cituloslove pochopení	Chemický vzorec soli	Davidův hrdina
Rozpouštědlo					Dopis				
Domácký Brigita					Ukládat se				Mladé orla
Slovenský „jak“					Kozi kůže				Táta
Hlášení						Děloha			Iniciály Janáčka Erodivý pták
Chem. zn. americká					Palice na tučení				2. DÍL TAJENKY SPZ okr. Klatovy
	Anglický „jed“	Německy „moře“	Půlměsíc			Obrněné vozidlo			Jedině
Jméno Newtona						Ozývat se silným hlasem			Skřítek
Vzorec sírníku chromu					Ohava	Mnoho			
Iniciály zpěvačky Pilarové					Nevlídná	Políčko			Český malíř
	Palec	Leknín	Slaná minerálka						Chem. zn. stroncia Chata
Spravedlivě									Stovky Ledovcový kotel
Ranní noviny									Mořský koryš Solmizač, slabika
Odborník						Zvířena			
Filmový záběr									Český nakladatel

**Znění tajenky křížovky z minulého čísla:
...co je tak staré.**

jméno.....tel. spojení.....
adresa.....
znění tajenky.....

Lékařská poradna

A zima je zase tady

No, při pohledu z okna to tak ještě nevypadá, ale podle kalendáře tu bude coby dup. Zima s sebou přináší mnoho radostí, především dětem v podobě dovádění na sněhu, klouzačkách, kluzištích a všude, kde se dají provozovat zimní sporty. Bohužel ta druhá stránka zimy je však neveselá, neboť s sebou přináší bolest v podobě úrazů. Jsou to jednak úrazy sportovní, které k zimním sportům patří, ale hlavně úrazy, které vznikají v běžném životě, při cestě do práce, za nákupy. A je to jen proto, že tam, kde jsme po většinu roku chodili zcela bezpečně po suchém, to k našemu překvapení začalo klouzat. Teprve v tuto chvíli poznáme, co je to gravitace, jakou má sílu a jak s námi dokáže o matičku zemi praštit.

No ale teď už trochu vážně. Pomiňme nyní úrazy sportovní, které se často přihodí mladým a nerozvázným, kteří vyhledávají při sjíždění extrémů, různě riskují, přeceňují své schopnosti, nebo sportují pod vlivem alkoholu. Pomiňme zimní autonehody, to je kapitola sama pro sebe. Nám jde v našem cyklu spíš o prevenci. O jaké úrazy se jedná, koho nejvíce ohrožují a jak jim předejít.

Nejvíce ohroženou skupinou občanů jsou především ti starší, kteří často trpí osteoporózou („řidnutím kostí“), lidé s omezenou pohyblivostí a nemocní. Kluzký chodník se pro ně stává velice nejistým prostředím pro koordinaci pohybu a i mírný náklon je velice nebezpečný. Podklouznutí a pád pouze ze stoje je pro tuto skupinu velice nebezpečný. Při pádu pod sebe re exně dáváme ruce a často dochází ke zlomenině zápěstí, lokte nebo pažní kosti. Pokud nestačíme pod sebe ruce dát, uchráníme je, ale často za cenu vážnějšího úrazu, a to je zlomenina krčku kosti stehenní. Časté jsou i zlomeniny žeber, pokud je v místě dopadu vyšší překážka, pomohou měkkých tkání pánve a při špatném došlapu zlomeniny kotníku. Nelze opominout i vážné úrazy hlavy při pádu dozadu. Hrozí tak otřes mozku, či ještě nebezpečnější krvácení do dutiny lebeční.

Při těchto úrazech je nutná řádná první pomoc. V případě, že vidíme deformaci, tedy nepřírozené postavení končetiny, je nutné ji pouze fixovat, postiženého chránit proti prochlazení a ihned volat rychlou zdravotnickou pomoc. Žádné pokusy o napravování, či nešetrnou manipulaci se zraněným.

Takže poučení první – při každém úrazu navštivte ihned lékaře. Co vypadá odpoledne nevině, se večer zhorší a stejně na rentgen musíme. Čím později se zlomenina napravuje a odborně fixuje, tím hůře.

Poučení druhé – zima s padajícím sněhem je nádherná. Pro Vás starší ale z okna pokoje. Nikam ráno nespěchejte, nákup počká, odpadky počkají. Nechte čas obecnímu úřadu a majitelům chodníku, aby tu náheru odklidili.

Poučení třetí – i když už je poklizeho a posypáno, podívejte se, co máte na nohou, když vyrazíte na procházku. Pokud máte obuv s hladkou podrážkou, neochrání Vás ani vrstva škváry. Naopak ji budete mít zadřeno i pod kůží. Je to jako vyjet do zimních hor s letními pneumatikami. Myslete na to.

Zdraví máme jen jedno. Jak se o něj budeme starat, tak se nám odvděčí. Určitě lépe bez zlomenin.

Šťastné vykročení do zimní pohody Vám přeje průvodce Vaším zdravím MUDr. Matěj Hladký.